

Skaitymai

Nr. 1 (7)

Augsburgas, 1946 m.

sausio mėn. 5 d.

II metai

J. BASANAVIČIAUS „PRIEKALBA“

(Ištraukos)

Homines historiarum ignori
semper sunt pueri.

Per ilgus tuos amžius mūsų giminė
gyvo taip paničiuta ir prapousta,
jog už lietaš stebėtis reikia, kad tik
per Viešpaties malonę ir iki šiai
dienai dar gyva liko!

Senovės laikais apgyvenus kone
dvygubą žemės plotą, ir šiandien taip
sumažėjo, jog prilijęsa tik šėšėdai
senosios mūsų Lietuvos. Tas suny-
kimas įvyko ypač dėl to, kad dau-
gumas lietuviai, pasieniečiai greta tokių
taikų gyvenančiai, per ilgus amžius
pasisavino sveikias kalbas.

Žmonės patys neišmairė drauge su
sūmairimu jose šalysse lietuviškos kal-
bos — jie liko tik prieme tokią kalbą,
taip vokiškais ar slovais. Taip visi
mokyli keliauninkai, kurienes leko
Prūsijos aplandyti, sako, jog lipas
likros Prūsijos gyventojų pagal
svoizdą neprilygsta vokiškam lipui,
ors šios dienos Prūsijos gyventojų
didi dalis tik vokiškai kalba. Mes vel
gerai žinome, jog daugybė šios dienos
vokiškia Prūsijoje patina iš Lietuvos,
kurie atsidėjo nuo savo gražiosios
kalbos — sveikimai lauktai leko. Taip
lyginai einasi Lietuvoj ir kituose pa-
sieniojose: Lietuva pamažėli nyksta,
nes nyksta jos kalbait Suskaidyti visas
pricasias, dėl kurio Lietuva sumažėjo
ir taip sumažinda laipo, būti čia per-
liga.

Mes lik turime pamirėli, kad rasi
didžiausia priežastis viso to yra ta,
kad lie, kurią pareigo rūpinis, nesu-
rūpina lietuvių šviesi lietuviška kal-
ba. Visi, kurie mūsų gyvenimo san-
kumą pažįsta, viena balsu sako, kad
lie mūsų kaimynai, po kurių valdžia
yra mūsų giminė, slengiasi, idant mes
ne šiandien, tai už mečą kitą — vir-
šume ir vokiecius ar slavus.

Jei mes paklausime, kas per
naudą vokietysei ar slovetyei, jei
mes atšidėsimis numyketos lėtuvi-
škos kalbos ir garbingos praeities —
kaimynai nepelėli mums duoti šim-
lingo nei leisingo atsakymo.

Juk ir mes esame tokie pat žmo-
nės ir norime visomis feisėmis, pri-
klausančiomis visai žmoniui, lygūs
su mūsų kaimynais naudotis.

Tarp tokių feisėjų pirmalini būta ta,
kad Lietuvoj lietuviui mokslu ir kitoli
svietimą galėti lietuviškoje mokyk-
lose gauti, šiandien mes visi gerai
sumanome, jog sveikios mokyklos
saugiosia lietuvius verčia nutausti
ir atskiria vaikus nuo gimdytojų.
Ar ilgai tai truks, negatime žinoti,
bet nužirdi ir mūsų laikų lyvčius —
lietuviu brokūmai ir noras dar ne
greitai išsipildys! . . .

Laimingensio laiko lietuviui oleinant
befikuricodami, turime patys rūpinis
savo dabarnykščias reikalais: ko ne-
duoda mokyklos, to mes turime patys
afikli. Kūniško maisto nestokodami,
pirmūciausiai turime rūpinis dvasios
šviesa fredi. p.l. O šis šviesos sklėdi-
mas yra didi svarbus dalykas.

Mūsų laikraštis, vieną tik kartą per
mėnesį išeinis, legal opims ta vieta,
kuri dirvonais gali . . .

Trumpai sakant, mūsų laikraštis bus
pasaulinio turinio ir pagal afiklių bei
ilgas — duos žinių iš visuolimo
mokslu . . .

Mes daugiesia rūpinsimės išplafinti
tarp brolių, savo skaitlytoja, žinias
apie savo lautos senoves žygius, o
lipai pat apie šių laikų lietuvių rei-
kalus.

Kaip kiekvienas žmogus, atsimin-
damas savo gyvenimo bėgi, atsižiu-
rodamas atgalios, malo ir namono,
kas jis yra buves ir kuomi topes,
sapranta, dėl koikių savo vpaitybių
jis tapęs toks, o ne kitoks; taip ir
visa mūsų giminė (laulai turėli at-
minti ir pažinti praėjus laiką, kuri
yra išgyvenusi šioje Lietuvoje žemoje,
ir visus laimingus ir nelaimingus at-
shikimus, kurie šiošiu būdu padarė
mūsų laulą tokią, kokią šiandien re-
gime, ir ja paverdė fiems vargams,
kuriose gyvenome.

Jau daug ūmlių mečą praėjo, kai
pakovė Lietuvos gedrolose padan-
gese spindėjus svaizdėli, kuri mūsų
lėvų lėvams ūviele, laimsi, nepatregi-
ma ūkano opsiantė mūsų linksnų
bavusią senovėie žemei; visokie var-
gai ir sunki ilga verčiųis ūddilė iš
mūsų atminties laimingensio ir never-
gisko gyvenimo atmintina; ūmriome
kuomi senovėie būvome, ir likd refoi
dnoai ar pasakoj ranti paminklų ir
praeities mūsų . . .

Liko dar kalba mūsų garbinga, apie
kurią galime drasiai su mokyli vyrū
ištarli: „Die Sprache ist unsere Ge-
schichte.“ Šiapi viskas praigoji, o ir
jis mūsų vienintelis lobis — kalba
lipai pat nyksta.

Mūsų tad didžiausias rūpeslis bus
duoti pažinti mūsų broliams senovės
Lietuvos įvykius ir mūsų garbingų
senlavia darbus, nes ūmrišė lie lė-
vikišs meile — patys restiome, ku-
rių lėvų stūtis bei anekai esame.

Jei kiekvienas geras šiaūs gerbia
duoti pažinti mūsų broliams senovės
Lietuvos įvykius ir mūsų garbingų
senlavia darbus, nes ūmrišė lie lė-
vikišs meile — patys restiome, ku-
rių lėvų stūtis bei anekai esame.

Todėl rinkėmai došne, pasakoj ir kilę
senovinių lautos paminklų pagal ver-
tybę ir svarbuma mūsų laikraštyje
vietą savo darbams.

Pasakodami apie praeitį, mes ne-
praleisime progos nepasikalbėti su
skaitlytoiais apie šių laikų mūsų lau-
tos reikalus. Naudingū vel pamokymai
ir žinios iš gamtos mokslu ar tai iš
vaishumo ir il. ras mūsų „Aušro“
visuomet vieta.

Šiutos savo pažados išpildyti iš gi-
lumos širdies norėdami, mes netrolau-
tam sau kilokio pelno nei naudos,
vienai, kad mūsų žodžiai polli į gra-
žią dirva ir atšiesi šimteriopą dvasi-
nę naudą Lietuvai . . .